

WERKT U MEE AAN TOEKOMSTPERSPECTIEF VOOR DE VISSERIJSECTOR?

Advies voor het beheer van de kottervisserij.

Publicatie: 2021

**Nederlandse
Vissersbond**

Werkt u mee aan toekomstperspectief voor de visserijsector?

De aanlanding van verse vis van dichtbij, het werkethos en het vakmanschap van vissers, de werkgelegenheid die de visserijketen biedt in krimpregio's en de identiteit die het vissersberoep aan gemeenschappen geeft is het behouden waard, vindt u ook niet? Echter staat de Nederlandse visserijsector onder zware druk door onder meer een onwerkbaar aanlandplicht, de onzekerheid rondom de gevolgen van de Brexit, het verbod op pulsvisserij, mogelijk 24/7 cameratoezicht aan boord en het toenemende aantal windmolenparken en natuurgebieden op zee.

De Nederlandse Vissersbond is ervan overtuigd dat een vitale, innovatieve visserijsector onderdeel is van de klimaatneutrale toekomst met florerende visbestanden en robuuste voedselketens. Daarom heeft de Nederlandse Vissersbond – de belangenvereniging voor Nederlandse kottervissers – dit document samengesteld. Dit document biedt (nieuwe) beleidsmakers en andere betrokkenen bij het beheer van de visserij handvaten om de visserijsector in rustiger vaarwater te leiden en nodigt hen uit om samen te werken aan een toekomstperspectief voor de oudste gebruikers op zee.

Wij hopen dat u de punten in overweging zult nemen bij het maken van beleid voor de visserijsector en het onderwater milieu. Graag zouden wij de inhoud van dit document verder aan u toelichten in een persoonlijk gesprek. U kunt hiervoor contact opnemen met: Johan K. Nooitgedagt (voorzitter) en Derk Jan Berends (secretaris) via secretariaat@vissersbond.nl of **0527-698151**.

Met vriendelijke groet,

Johan K. Nooitgedagt (voorzitter) en Derk Jan Berends (Secretaris)
Nederlandse Vissersbond

Visserij voor gezond en duurzaam voedsel van dichtbij

Dankzij zorgvuldig beheer staan de commercieel beviste visbestanden - zoals tong, schol, wijting, tarbot, griet en langoustines - in de Noordzee er goed voor. Vissers landen week in, week uit een voedzaam, gezond en onbewerkt product aan. De meeste van deze vissoorten worden beheerd door middel van een vangstquotum dat jaarlijks op basis van wetenschappelijk advies wordt vastgesteld door de EU-visserijministers.

Onze vissers spannen zich in om te innoveren om brandstofverbruik te verminderen en de selectiviteit van de vistuigen te verbeteren. Pulsvisserij is één van de bekendste innovaties. Het pulsvistuig zorgt voor minder bodemberoering, een selectievere visserij en minder CO₂-uitstoot. Echter is deze innovatie - waarvan de genoemde voordelen wetenschappelijk bewezen zijn - verboden door EU-politici per juli 2021.

Selectieervissen is ook wat de aanlandplicht voor ogen heeft. Echter, de aanlandplicht is in haar huidige vorm niet uitvoerbaar. De EU wil nu cameracontrole aan boord invoeren om de aanlandplicht te controleren. De Nederlandse Vissersbond vreest dat verplichte camera's aan boord leiden tot een onredelijke lastenverhoging voor de vissers, terwijl een goede werking onbewezen is en het afleidt van het doel waar het om gaat: selectiviteitsverbetering.

Aandachtspunten:

- Wees kritisch over claims die pretenderen dat er overbevissing is van commercieel beviste bestanden in de Noordzee, het beheer van Noordzeevisbestanden gebeurt met grote zorgvuldigheid;
- Steun de vissers om te innoveren ter verbetering van de selectiviteit;
- Geen cameracontrole aan boord. Gebruik de inzet en financiële middelen liever voor innovatie ten behoeve van daadwerkelijke selectiviteitsverbetering;
- Betrek de visserij bij het maken van voedselbeleid en een voedselstrategie. Geef invulling aan circulair vissen en evalueer de aanlandplicht in relatie tot circulair vissen.

Vissers en klimaatverandering

Om klimaatverandering tegen te gaan is vanuit de EU en door het vorige kabinet de energietransitie ingezet, met als belangrijk onderdeel de uitrol van enorme windparken op zee. Door de plaatsing van windmolenparken op zee in combinatie met voor de visserij gesloten natuurgebieden verandert er veel op de Noordzee. Visrijke gronden worden ontoegankelijk gemaakt en de ruimte en vrijheid om te vissen verdwijnt. Voedselvoorziening is ondergeschikt gemaakt aan de energietransitie.

Het Noordzeeoverleg functioneert als een overkoepelend coördinerend overleg tussen vertegenwoordigers van de belangen op zee. Uit dit overleg is het Noordzeeakkoord voortgekomen, wat de basis legt voor overheidsbeleid op de Noordzee in ieder geval tot 2030. De Nederlandse Vissersbond heeft dit akkoord, gesteund door de rest van de visserijketen, niet ondertekend. De reden hiervoor is dat het akkoord enerzijds te ver gaat in het sluiten van vitale visgronden en anderzijds niet ver genoeg gaat in het maken van een concreet plan voor een toekomstbestendige vissersvloot. Daarmee biedt het Noordzeeakkoord onvoldoende toekomstperspectief voor de visserijsector. Een Noordzeeakkoord zonder de visserij is een akkoord zonder draagvlak.

Aandachtspunten:

- Laat wensen en ideeën vanuit de visserijsector beter terugkomen in het Noordzeeakkoord en maak de visserij meer onderdeel van de verduurzaming op zee;
- Neem bijvoorbeeld de ambitie op in het Noordzeeakkoord om de Nederlandse vissersvloot als eerste in de wereld helemaal te laten overschakelen op emissieloze voortstuwing. Maak futuristische plannen waarin vissers profiteren van de schone energie die windmolens op zee produceren, bijvoorbeeld door visserij schepen te laten varen op waterstof gemaakt met de energie die opgewekt is door de windmolens waar ze altijd langs varen;
- Laat vissers bijdragen om de veranderende Noordzeenatuur te monitoren;
- Maak concreet dat kleinschalige (statische) visserij mogelijk is binnen de windparken en laat de kabelverbindingen met off-shore installaties permanent diep in de zeebodem ingegraven worden. Leg de verantwoordelijkheid bij de eigenaren van de installaties wanneer dat niet het geval is;
- Benut meer kansen voor meervoudig ruimtegebruik, dat wil zeggen: combineer verschillende functies op de Noordzee, zoals natuurgebieden en/of zeewierkweek in windparken om visgronden te vrijwaren, natuur-inclusief vissen;
- Geef vissers langetermijngaranties door middel van Fisheries Protected Areas (FPAs), visrijke gebieden die gegarandeerd open blijven voor de visserij;
- Onderzoek de gevolgen van (de aanbouw en afbouw van) windmolenparken op het mariene milieu;
- Onderzoek de voordelen van alternatieven om de energietransitie (mede) te realiseren (zoals kernenergie, zonnepanelen op alle daken) ten opzichte van de bezetting van windmolens in Noordzeenatuur.

Brexit: een goede samenwerking met het Verenigd Koninkrijk

Door de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU, is de toegang voor Europese vissers in Britse wateren geen vanzelfsprekendheid meer en is gemiddeld een kwart van de waarde van het visquotum aan het Verenigd Koninkrijk gegeven. Vanaf nu moet ieder jaar opnieuw met het VK onderhandeld worden over vangstquota en regelgeving. Daarnaast zullen er in de komende vijf jaar nieuwe onderhandelingen plaatsvinden over de toegang tot de Britse wateren. Toegang tot de Britse wateren en werkbare onderlinge afspraken zijn voor de Nederlandse visserijsector van groot belang.

Aandachtspunten:

- De visserijregelgeving is al complex genoeg. Zet in op goed overleg met het VK over visserijregelgeving zodat deze in Britse en Europese wateren zo veel mogelijk gelijk blijft en niet leidt tot onuitvoerbaarheid van visserijregelgeving;
- Voor een efficiënte benutting van vangstrechten zijn EU en Britse vissers gebaat bij de mogelijkheid om flexibel quota te ruilen tussen het VK en individuele EU-lidstaten net zoals dat voor de Brexit mogelijk was;
- De EU heeft ter verzachting de negatieve economische gevolgen van de Brexit in de vorm van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) financiering beschikbaar gesteld. Het is voor Nederlandse vissers van belang dat hiervan een eerlijk aandeel voor hen beschikbaar wordt gesteld en dat de middelen ook daadwerkelijk bij de vissers terecht komen. Een specifieke wettelijke grondslag is hiervoor vereist zodat staatssteunwetgeving hiertoe geen obstakel vormt.

Innoveren in woord én daad

Nederland heeft innovatie hoog in het vaandel staan. De praktijkkennis van vissers is onontbeerlijk bij innovatieprocessen in de visserij. De motivatie van vissers om te innoveren is echter meerdere malen op de proef gesteld door – naderhand door de rechter onrechtmatig verklaarde – terugvorderingen van innovatiesubsidies en het verbod op de bewezen duurzame pulsvisserij.

Aandachtspunten:

- Geef vissers de tijd, doelmatige subsidies en prioriteer de afgifte van benodigde ontheffingen om hen te ondersteunen in het innovatieproces;
- Faciliteer de toepassing van nieuwe innovaties door ondersteunende regelgeving en handhaving;
- Zet u als vertegenwoordiger van Nederland in de EU blijvend en op tactische wijze in voor het terugdraaien van het verbod op de pulsvisserij;
- Zet u ervoor in dat ook de EU niet alleen in woord – zoals vastgelegd in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid – maar ook in daad innovatie stimuleert en faciliteert.

Vissers en natuurversterking

De visserij op de Noordzee en in de binnenwateren vindt gedeeltelijk plaats in gebieden die aangewezen zijn als Natura2000-natuurgebieden. De mens is hier, net als op het land, altijd al onderdeel geweest van de natuur en heeft deze daardoor mede gevormd. Naast visserij vinden er ook andere activiteiten in deze natuurgebieden plaats zoals recreatie, zandsuppleties en grondstofwinning.

Vissers hebben door de jaren heen veel aanpassingen gedaan om te kunnen blijven vissen in deze gebieden maar krijgen steeds opnieuw tijdelijke vergunningen waardoor een langetermijnperspectief ontbreekt. Dit terwijl windmolenparken wel langdurige vergunningen krijgen van dertig tot veertig jaar. De stikstofcrisis versterkt de onzekerheid voor het voortbestaan van de visserijactiviteiten in de kustzone en de binnenwateren.

Aandachtspunten:

- Ondersteun de sector in de ontwikkeling van emissiearme kotters en motoren om de depositie van stikstof te reduceren;
- Biedt visserijbedrijven langetermijnperspectief door afgifte van langetermijnvergunningen;
- Benut meer kansen voor meervoudig ruimtegebruik, dat wil zeggen: combineer verschillende functies op de Noordzee, zoals natuurgebieden en/of zeewierkweek in windparken om visgronden te vrijwaren.

Vissers en werkgelegenheid

Visserij gaat ook over de mensen die het uitvoeren en de gezinnen en gemeenschappen die van de opbrengsten van de visserijketen afhankelijk zijn. Op nationaal niveau is de economische opbrengst van de visserij relatief klein, maar op lokaal niveau des te belangrijker.

De maritieme sector als geheel en de visserij in het bijzonder heeft moeite voldoende jonge aanwas te trekken. De onzekere toekomst schrikt jongeren af om voor de visserij te kiezen. Het vinden en behouden van voldoende gekwalificeerde bemanning is extra uitdagend dankzij steeds veranderende eisen aan opleidingen en veiligheid.

Aandachtspunten:

- Zorg dat ondersteuning vanuit de overheid van startende jonge vissers aansluit bij de realiteit van een startende visserijonderneming;
- Maak uitwisseling van personeel tussen verschillende maritieme sectoren mogelijk voor de lange termijn door bijbehorende brede opleidingen en eenduidige opleidingseisen;
- Zet u in voor waardering en erkenning van vakmanschap, praktijkleren en 'doeners';
- Maak werk van het erkennen van maritieme diploma's uit landen die het STCW-F verdrag hebben geratificeerd.

Vissers en kabels

Op de Noordzeebodem is sprake van een forse toename van de hoeveelheid kabels voor stroom-, telefoon- en datagebruik. Ruim de helft van de kabels is niet meer in gebruik. Een verdere toename wordt verwacht door onder andere de aanleg van grootschalige windenergieparken op zee. Voor de visserij vormen deze kabels een ernstige bedreiging.

Kabelexploitanten ruimen oude kabels blijkbaar niet op. Afgezien van de risico's die oude kabels voor de visserij vormen, is het zwerfvuil dat niet thuishoort in zee en opgeruimd moet worden. De gevolgen voor het visserijbedrijf kunnen tot faillissementen leiden aangezien kabelexploitanten miljoenenclaims neerleggen in geval van schade aan hun kabels.

Afgezien van het voeren van rechtszaken worden er door kabelexploitanten ook andere maatregelen getroffen om schade aan kabels te voorkomen. Uit voorzorg worden vissers gewaarschuwd als ze in de buurt van een kabel vissen. Ze worden dan gewezen op het risico op schade als ze daar blijven vissen. Dat is te begrijpen als het gaat om aanleg of onderhoud aan de kabels waardoor deze tijdelijk bloot (zonder dekking) komen te liggen. Maar het gebeurt regelmatig dat vissers worden weggestuurd terwijl er van aanleg of onderhoud geen sprake is. Uit angst voor schadeclaims verlaten de vissers hun visbestekken. Een oneerlijke strijd waarbij er nauwelijks rechtsbescherming is voor het visserijbedrijf.

Aandachtspunten:

- De Nederlandse overheid kan wet- en regelgeving omtrent kabels in de zee - zowel in de territoriale zee, het Nederlands Continentaal Plat en de aangrenzende wateren van andere landen rond de Noordzee - maken die een betere bescherming biedt aan de vissers;
- In de vergunningen die door de Rijksoverheid worden afgegeven moeten voor alle kabelexploitanten, ook die van de datatelecomkabels, duidelijke en uniforme voorwaarden worden opgenomen die schade aan kabels voorkomen. Het gaat dan vooral om het behouden van voldoende gronddekking van de kabels zodat ze goed op hun plaats blijven en niet bloot komen te liggen;
- De kabels moeten regelmatig worden geïnspecteerd en in geval de dekking ontbreekt, moet actie worden ondernomen;
- Het onderhoud aan de kabels moet een reële begin- en einddatum hebben en deze dient via Berichten aan Zeevarenden aan de andere scheepvaart te worden gecommuniceerd. De overheid moet erop toezien dat de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd;
- In de komende jaren moet de ruim 3.000 kilometer oude kabels van de zeebodem worden opgeruimd. Vissers kennen de zeebodem goed en zouden een rol kunnen spelen bij het opruimen van oude kabels.
- Bij de aanleg van nieuwe kabels, zoveel mogelijk kabels bundelen en het gebruik maken van al bestaande routes met kabels.

